

Notitie tbv beantwoording Motie 19.
29/03/2011

'Motie 19' van tweedekamerlid Ouwehand (Partij voor de Dieren) is op 17/02/2011 door de tweede kamer aangenomen. De motie luidt:

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat wetenschappers een verband zien tussen bestrijdingsmiddelen die behoren tot de klasse neonicotinoïden en de voortgaande bijensterfte;

constaterende dat bij de toelating van bestrijdingsmiddelen onvoldoende rekening is gehouden met de (cumulatieve) effecten van deze middelen op de gezondheid van de bijenpopulatie;

overwegende dat de regering aangeeft dat er meer onderzoek nodig is om dit verband inderdaad vast te stellen;

verzoekt de regering, de reeds toegelaten bestrijdingsmiddelen die behoren tot de klasse neonicotinoïden opnieuw te toetsen op de effecten op de gezondheid van bijen, en hierbij ook expliciet eventuele sublethale effecten mee te nemen,

en gaat over tot de orde van de dag.

Subletale effecten

De motie stelt dat subletale effecten moeten worden meegenomen. 'Subletale effecten' is een breed begrip. Het omvat alle effecten behalve die waar een bij aan sterft.

Subletale effecten worden altijd al meegenomen in de risicobeoordeling voor honingbijen, conform de Europese guidance. Subletale effecten die standaard worden meegenomen in de beoordeling van middelen met hoge acute toxiciteit voor honingbijen zijn effecten op gedrag, vlucht-en/of foerageeractiviteit en broedontwikkeling. Ook kunnen de parameters stuifmeel- en nectaropslag, effecten op gedrag, en gewicht van het volk meegenomen worden. Effecten worden gemeten in veldstudies, die enkele weken tot enkele maanden duren. Voor de stoffen die bij nu herbeoordeeld worden, zijn bovendien nog extra subletale effecten onderzocht, zie onder.

Werkwijze Ctgb

De risico's van een stof worden op Europees niveau beoordeeld. De voor een stof beschikbare testen staan in de definitieve eindpuntenlijst die bij plaatsing van die stof op Annex I van 91/414/EEG (voor gewas) of 98/8/EG (voor biociden) wordt vastgesteld.

Eenmaal afgegeven toelatingen worden regelmatig herbeoordeeld. Bij plaatsing van een stof op Annex I wordt een uiterste herregistratiedatum vastgesteld, voor welke lidstaten hun toelatingen op basis van die stof moeten herbeoordelen aan de hand van de definitieve eindpuntenlijst. Als deze datum voor een bepaalde stof nog niet is gepasseerd, kan het zijn dat een toegelaten middel nog niet volgens de laatste inzichten beoordeeld is.

Herbeoordeling van een middel gebeurt op basis van de definitieve, Europees afgestemde, eindpuntenlijst. Bij de nationale herbeoordeling moet worden gekeken in hoeverre deze eindpunten relevant zijn voor het aangevraagde gebruik.

Als ná plaatsing nieuwe studies beschikbaar komen, worden deze ook meegenomen in de nationale beoordeling. Ook relevante openbare literatuur kan gebruikt worden.

Scope van motie 19

In Nederland (evenals in Europa) zijn zeven stoffen toegelaten die tot de chemische klasse van de neonicotinoïden behoren. Slechts drie hiervan zijn echter acuut zeer toxisch voor honingbijen: clothianidin, imidacloprid en thiamethoxam. Voor deze drie stoffen is in maart 2010 de plaatsingsrichtlijn (Annex I van 91/414/EEG) aangepast met *additional provisions to protect honeybees*. Voor de andere neonicotinoïden is dit niet gebeurd. Daarnaast is er één stof die geen neonicotinoïde is, maar wel een grote toxiciteit voor honingbijen heeft, persistent is en waarvoor de plaatsingsrichtlijn is aangepast: fipronil. Zie onderstaande tabel.

stofnaam	laagste LD50 honingbij ug a.s./bee	Aanpassing plaatsingsrichtlijn zaadcoating	Chemische klasse
clothianidin	0.00379	ja	Neonicotinoïde ¹
imidacloprid	0.0037	ja	Neonicotinoïde ¹
thiamethoxam	0.005	ja	Neonicotinoïde ¹
fipronil	0.00417	ja	Pyrazool ¹
acetamiprid	8.09	nee	Neonicotinoïde ¹
thiacloprid	17.32	nee	Neonicotinoïde ¹
flonicamid	>51.1	nee	Neonicotinoïde ²

¹ Compendium Pesticide Common Names van Alan Wood

² In het Compendium staat flonicamid als "unclassified insecticide" vermeld. Volgens de EFSA conclusie is flonicamid echter een *nicotinoid insecticide*

Op basis van bovenstaande stelt het Ctgb voor niet álle neonicotinoïden te beschouwen maar alleen die met grote toxiciteit voor honingbijen, en fipronil toe te voegen. Motie 19 is dan relevant voor de vier stoffen clothianidin, imidacloprid, thiamethoxam en fipronil.

Op basis van deze vier stoffen zijn in totaal 55 middelen op de markt in Nederland (dd. 18 februari 2011):

	Gewasbeschermingsmiddel	Biocide	
Professioneel	18 (+ 2 afgeleide)	12 (+ 4 afgeleide)	
Niet-professioneel	4 (+ 3 afgeleide)	4 (+ 11 afgeleide)	
Totaal	22 + 5 afgeleide = 27	14 (+ 14 afgeleide) = 28*	55

*3 middelen hebben zowel professionele als niet-professionele toepassing.

Imidacloprid

Voor imidacloprid zijn bij de Europese stofbeoordeling volgens 91/414/EEG de volgende (letale en subletale) parameters in laboratoriumtesten onderzocht:

- Mortaliteit na acute blootstelling;
- Mortaliteit na chronische blootstelling;
- Leervermogen;

Ook zijn veldtesten uitgevoerd waarin bijenvolken langere tijd zijn blootgesteld aan bloeiende gewassen die als zaad met imidacloprid behandeld waren, of waarin volken blootgesteld zijn aan bespoten gewassen. Hiermee zijn de langere-termijn effecten op bijenvolken in het veld onderzocht. Dit omvat de volgende (letale en subletale) parameters:

- Sterfte van volwassen bijen;
- Broedontwikkeling (eilegactiviteit, ontwikkelsucces tot larve, pop en adult);
- Vóórkomen van afwijkend gedrag;
- Vliegactiviteit;

- Opslag van stuifmeel en honing;
- Sterkte van het volk (gewicht en aantallen bijen).

Verder zijn gehalten van imidacloprid en metabolieten in stuifmeel en nectar gemeten in een aantal gewassen waarvan de zaden behandeld waren met imidacloprid.

Thiamethoxam

Voor thiamethoxam zijn bij de Europese stofbeoordeling volgens 91/414/EEG en in studies die later beschikbaar zijn gekomen de volgende (letale en subletale) parameters in laboratoriumtesten onderzocht:

- Mortaliteit na acute blootstelling;
- Mortaliteit na chronische blootstelling;
- Mortaliteit van larven na chronische blootstelling;
- Vermogen om terug te vliegen na foerageren;
- Voedselconsumptie;
- Trophallaxis (uitwisseling van voedsel tussen bijen);

Er zijn (semi-)veldtesten uitgevoerd waarin bijenvolken langere tijd zijn blootgesteld aan bloeiende gewassen die als zaad met thiamethoxam behandeld waren, of waarin volken blootgesteld zijn aan bespoten gewassen. Hiermee zijn de langere-termijn effecten op bijenvolken in het veld onderzocht. Dit omvat de volgende (letale en subletale) parameters:

- Sterfte van volwassen bijen;
- Broedontwikkeling (eilegactiviteit, ontwikkelsucces tot larve, pop en adult);
- Vóórkomen van afwijkend gedrag;
- Vliegactiviteit;
- Opslag van stuifmeel en honing;
- Sterkte van het volk (gewicht en aantallen bijen).

Ook zijn effecten op de zeer lange termijn onderzocht. In monitoringstudies werden volken vier jaar jaarlijks blootgesteld aan een bloeiend maïs- of koolzaadveld. Parameters in deze studies waren:

- Sterfte van volwassen bijen;
- Vóórkomen van afwijkend gedrag;
- Vliegactiviteit;
- Sterkte van het volk (gewicht en aantallen bijen).
- Vóórkomen van ziektes en plagen;
- Broedontwikkeling (eilegactiviteit, ontwikkelsucces tot larve, pop en adult);
- Gewicht van het volk
- Wintersterfte.

Verder zijn gehalten van imidacloprid en metabolieten in planten, bloemen, stuifmeel, nectar, honing en was gemeten in testen met gewassen waarvan de zaden behandeld waren met thiamethoxam en in onbehandelde volggewassen.

Vorming en toxiciteit van stof van behandeld maïszaad is onderzocht en er is een studie naar guttatie (het vormen van waterdruppeltjes op bladeren).

Fipronil

Voor fipronil zijn bij de Europese stofbeoordeling volgens 91/414/EEG de volgende parameter in laboratoriumtesten onderzocht:

- Mortaliteit na acute blootstelling

Er zijn semi-veldtesten uitgevoerd waarin bijenvolken langere tijd zijn blootgesteld aan bloeiende gewassen die als zaad met thiamethoxam behandeld waren. Hiermee zijn de

langere-termijn effecten op bijenvolken onderzocht. Dit omvat de volgende (letale en subletale) parameters:

- Sterfte van volwassen bijen;
- Broedontwikkeling (eilegactiviteit, ontwikkelsucces tot larve, pop en adult);
- Vóórkomen van afwijkend gedrag;
- Vliegactiviteit;
- Sterkte van het volk (gewicht en aantallen bijen).

Verder zijn gehalten van fipronil en metabolieten in stuifmeel, nectar, honing, bladeren en bloemen gemeten in testen met zonnebloemen waarvan de zaden behandeld waren met thiamethoxam en in onbehandelde zonnebloem als volgewas op een veld waar eerder thiamethoxam gebruikt was.

Clothianidin

Voor clothianidin zijn bij de Europese stofbeoordeling volgens 91/414/EEG de volgende parameter in laboratoriumtesten onderzocht:

- Mortaliteit na acute blootstelling

Er zijn semi-veld- en veldtesten uitgevoerd waarin bijenvolken zijn blootgesteld aan bloeiende gewassen die als zaad met clothianidin behandeld waren. Hiermee zijn de langere-termijn effecten op bijenvolken onderzocht. Dit omvat de volgende (letale en subletale) parameters:

- Sterfte van volwassen bijen;
- Broedontwikkeling (eilegactiviteit, ontwikkelsucces tot larve, pop en adult);
- Vóórkomen van afwijkend gedrag;
- Vliegactiviteit;
- Honingproductie;
- Sterkte van het volk (gewicht en aantallen bijen);

Ook is in (semi-)veldtesten clothianidin in suikeroplossing, honing of in stuifmeel aan bijenvolken aangeboden.

Verder zijn gehalten van clothianidin en metabolieten in bijen, stuifmeel, nectar en honing gemeten in testen met gewassen waarvan de zaden behandeld waren met clothianidin.

NB clothianidin is ook een metaboliet van thiamethoxam. Voor clothianidin (Bayer) zijn in het thiamethoxamdossier (Syngenta) veel meer data beschikbaar. Mogen die nu gebruikt worden?

Eerste fase van de herbeoordeling

De 55 toegelaten middelen worden herbeoordeeld op basis van de definitieve, Europees afgestemde, eindpuntenlijst en, indien aanwezig, nieuwe studies die al zijn samengevat en geëvalueerd. Het meest actuele toetsingskader wordt gebruikt (EPPO richtlijn 2010).

Gereed: 1 april 2011.

Vraag: koppelen we direct terug naar aanvragers? Kunnen zij al vóór afronding tweede fase vragen beantwoorden? Bijv. met betrekking tot driftreductie off-field?

Tweede fase van de herbeoordeling

Hierin worden nieuwe studies en relevante openbare literatuur gebruikt.

Nieuwe studies

Studies die ná het gereed komen van het Europese dossier beschikbaar zijn gekomen maar nog niet zijn geëvalueerd, worden nu versneld beoordeeld. Nieuwe studies zijn aanwezig

voor fipronil, clothianidin en imidacloprid. Voor thiamethoxam is de herregistratie reeds geweest en zijn alle nieuwe gegevens van de toelatingshouder al meegenomen.

Openbare literatuur

Voor de te herbeoordelen stoffen, met name imidacloprid, zijn de afgelopen jaren veel publicaties verschenen in de openbare literatuur. Deze zullen bij de herbeoordeling betrokken worden. Uit een voorlopige analyse van deze openbare literatuur, opgesteld door bijen@wur, blijkt niet dat er zodanige risico's zijn dat onmiddellijk tot intrekking of aanpassing van toelatingen van imidacloprid overgegaan moet worden. Een volledige analyse, opgesteld door bijen@wur samen met andere auteurs in opdracht van EL&I, zal in de tweede fase van de herbeoordeling gebruikt worden.

De tweede fase is naar verwachting half juni 2011 afgerond (Collegevergadering).

Het is mogelijk dat aanvullende gegevens nodig zijn (bijvoorbeeld om extrapolatie van gegevens in de DAR naar nieuwe toepassingen te onderbouwen). De firma's moeten dan tijd krijgen om deze gegevens te genereren. Hierdoor zou de doorlooptijd van de herbeoordeling kunnen oplopen tot maximaal twee jaar. In de afstemming over de definitieve adviesvraag moet worden besproken hoe hiermee wordt omgegaan.

Resultaat van de eerste fase van de herbeoordeling

Gewasbeschermingsmiddelen

1) Spuittoepassingen professioneel

Imidacloprid

Voor drie middelen zijn aanvullende vragen nodig. Volgens de aanvrager moet met driftreductie voldaan kunnen worden aan de norm. Dit is echter gebaseerd op een NOAER uit een kooitest waarin alleen gekeken is naar effecten op mortaliteit en foerageeractiviteit. De NOER daarvan is hier 1.2 g a.s./ha. Die is niet te bereiken met de momenteel beschikbare driftreducerende maatregelen. Bovendien moet bekeken worden of die NOER alle effecten wel dekt.

Er zijn nieuwe studies geleverd, oa monitoring Duitsland.

Thiamethoxam

Off-field risicobeoordeling is nog niet gedaan, maar daarvan wel risico's. Mogelijk driftreductie afdoende, nog niet berekend.

Imidacloprid EFSA conclusie: However it should be noted that bees potentially foraging in the off-crop area would still be exposed via spray drift and hence not be protected by the suggested risk mitigation measure.

Geldt voor één middel.

2) Zaadbehandeling professioneel

NB Het risico van stofdrift is reeds in 2010 herbeoordeeld en waar nodig zijn toen restrictiezinnen toegevoegd.

Clothianidin:

Restricties bloeiende onkruiden en volggewassen.

Aanvullende vragen voor Bayer, voor data van Syngenta?

Er zijn nieuwe studies geleverd, worden nog samengevat.

Fipronil:

Restrictie op bloeiende onkruiden.

Restrictie op bloeiende volggewassen waarschijnlijk niet nodig.

Zijn sublethale effecten wel voldoende meegenomen? Geen chronische LD50. Nog checken of veldtesten afdoende zijn.

Aanvullende vragen:

Risico bijbroed moet nog beoordeeld worden (EFSA conclusie).

Risico honingdauw in kolen.

Er zijn nieuwe studies geleverd, worden nog samengevat.

3) niet-professionele toepassingen

Alleen acceptabel binnenshuis. Hiervoor aanpassing nodig van twee middelen. Admire N Pin WG aanpassen. Provado Garden intrekken (toepassing nu alleen buitenshuis).

Biociden

De meeste biocidentoepassingen leiden niet tot blootstelling van honingbijen, ofwel omdat de toepassing niet in de buitenlucht is, ofwel omdat het middel een zodanige verschijningsvorm heeft dat bijen niet worden blootgesteld (lokdozen, granulaat). Voor deze middelen is het risico voor bijen derhalve acceptabel.

Bij een paar specifieke toepassingen kan blootstelling van bijen echter niet worden uitgesloten, zie hieronder.

Imidacloprid

Voor één middel tegen kakkerlakken (Maxforce Quantum) wordt waarschijnlijk een vraag gesteld: aantrekkelijkheid voor bijen van de gel

Bij de toepassing tegen vliegen in stallen (drie middelen) moet het risico via mest die naar buiten wordt uitgereden ook meegenomen worden. Dit is bij de Nederlandse toelatingen echter nog niet gedaan. De CAR komt op een acceptabel risico, dat wordt hier dus ook verwacht.

Vraag: in hoeverre CAR en DAR op één hoop gooien? (zelfde aanvrager)

Thiamethoxam

Bij de toepassing tegen vliegen in stallen (één middel) moet het risico via mest die naar buiten wordt uitgereden en dan door systemische werking in bloeiende planten terecht kan komen ook meegenomen worden. Dit is bij de Nederlandse toelatingen echter nog niet gedaan. De CAR van imidacloprid komt hiervoor op een acceptabel risico. Nog niet duidelijk of het in CAR van thiamethoxam ook meegenomen is.

Vraag: in hoeverre CAR en DAR op één hoop gooien? (niet zelfde aanvrager, Bayer vs. Novartis)

1) Gewasbeschermingsmiddelen: Professioneel gebruik (grijs = afgeleide/parallel toelatingen)

toela-tingnr	middel-naam	toelating-houder	Expiratie-datum	werkzame stof(fen)	Toepas-sing(en)	Is het middel beoordeeld op basis van de definitieve List of Endpoints?	Herbeoordeling nu noodzakelijk?	Bijzinn op WG?
13044	PONCHO BETA	Bayer CropScience B.V.	01/06/2018	clothianidine 400G/L # beta-cyfluthrin 53,3G/L	zaadcoating in bieten	Ja.	Ja. Er mist een beoordeling van het risico via honingdauw.	nee
13276	PONCHO ROOD	Bayer CropScience B.V.	31/03/2018	clothianidine 600G/L	zaadcoating in snij- en korrelmais	Ja, maar dit is een WERG waarbij NL de beoordeling voor bijen over moet nemen van de andere lidstaat, in dit geval Oostenrijk. AT heeft alleen acute effecten meegenomen.	Ja, omdat AT niet ingaat op subletale effecten. Mag dit voor een WERG?	Ja, zin ter voorkoming van risico via stofdrift, zie 1)
12802	MUNDIAL	BASF Nederland B.V.	01/12/2011	fipronil 500G/L	zaadcoating in bloemkool, boerenkool, broccoli, rodekool, savooienkool spitskool, spruitkool en witte kool.	Nee.	Ja.	Nee

12977	MUNDIAL	LTO Nederland	30/09/2011	fipronil 500G/L	zaadcoating in Chinese kool, Oosterse bladkolen en koolrabi.	Ja, maar het is een DVG waarbij minder streng is gekeken dan naar een normale aanvraag. De aanname is gedaan dat er geen risico is via honingdauw, maar dit is nog niet bevestigd met data. En subletale effecten worden niet expliciet genoemd.	Ja, als we dat willen voor een DVG.	Nee
13384	MUNDIAL	Productsc hap Akkerbou w	30/09/2011	fipronil 500G/L	zaadcoating in uien en sjalotten	Ja. Maar subletale effecten worden niet expliciet genoemd.	Ja, kleine verduidelijking toevoegen dat ook subletale effecten afgedekt zijn. Als we dat willen voor een DVG.	Nee.
13321	MERIT TURF	Bayer CropScien ce B.V.	01/07/2020	imidacloprid 0,5%	Strooien in openbare grasvegetatie en graszodenteelt.	Ja.	Nee. Wel loopt een bezwaar voor dit middel. Mogelijk is aanpassing nodig na behandeling door de bezwaarcommis sie.	Gevaarlijk voor bijen en hommels. Gebruik dit product niet in de buurt van in bloei staand onkruid. Verwijder onkruid voordat het bloeit.

13178	ADMIRE	LTO Nederland	01/08/2011	imidacloprid	Traybehandeling (kort voor planten) of fytodrip (bij zaaïen) in spruitkool, bloemkool en broccoli.	Ja. Maar subletale effecten worden niet expliciet genoemd.	Ja, kleine verduidelijking dat ook subletale effecten afgedekt zijn. Als we dat willen voor een DVG.	Nee.
13059	MONAMI	Bayer CropScience B.V.	01/04/2018	imidacloprid 17,5G/L # pencycuron 250G/L	Aardappelen, grondbehandeling tijdens poten.	Nee.	Ja.	Nee.
12942	ADMIRE O-TEQ	Bayer CropScience B.V.	31/01/2014	imidacloprid 350G/L	Gewasbehandeling in appel en peer, vruchtgroenten onder glas, bloemisterijgewassen buiten en onder glas, bloembol- en bloemknol, boomkwekerij en vaste planten, hop, pennenteel van witlof.	Nee.	Ja.	Gevaarlijk voor bijen en hommels, om de bijen te beschermen mag u dit product niet gebruiken op in bloei staande gewassen. Gebruik dit product niet op plaatsen waar bijen actief naar voedsel zoeken, gebruik dit product niet in de buurt van in bloei staand onkruid. Verwijder onkruid voordat het bloeit.
11662	AMIGO FLEX	Bayer CropScience B.V.	31/01/2014	imidacloprid 350G/L	Aardappelen, grondbehandeling tijdens poten.	Nee.	Ja.	Gevaarlijk voor bijen en hommels, om de bijen te beschermen mag u dit product niet gebruiken op in bloei staande gewassen. Gebruik dit product niet op plaatsen waar bijen actief naar voedsel zoeken, gebruik dit product niet in de buurt van in bloei staand onkruid. Verwijder onkruid voordat het bloeit.

11483	ADMIRE	Bayer CropScience B.V.	31/01/2014	imidacloprid 70%	Gewasbehandeling in appel en peer, vruchtgroenten onder glas, bloemisterijgewassen buiten en onder glas, bloembol- en bloemknol, boomkwekerij en vaste planten.	Nee.	Ja.	Gevaarlijk voor bijen en hommels. Om de bijen en hommels te beschermen mag u dit product niet gebruiken op in bloei staande gewassen. Gebruik dit product niet op plaatsen waar bijen en hommels actief naar voedsel zoeken. Gebruik dit product niet in de buurt van in bloei staand onkruid. Verwijder onkruid voordat het bloeit.
11455	GAUCHO	Bayer CropScience B.V.	31/01/2014	imidacloprid 70%	Zaadcoating in suiker- en voederbieten.	Nee.	Ja (ook om te bezien of de restrictiezin (zie volgende kolom) wel relevant is voor een zaaicoating).	Gevaarlijk voor bijen en hommels, om de bijen te beschermen mag u dit product niet gebruiken op in bloei staande gewassen. Gebruik dit product niet op plaatsen waar bijen actief naar voedsel zoeken, gebruik dit product niet in de buurt van in bloei staand onkruid. Verwijder onkruid voordat het bloeit.
11601	GAUCHO ROOD	Bayer CropScience B.V.	31/01/2014	imidacloprid 70%	Zaadcoating in mais.	Op 08/01/2010 is het risico van stofdrift bij uitzaaien beoordeeld. De rest van de bijenbeoordeling is niet volgens de definitieve LoE.	Ja.	Ja, zin ter voorkoming van risico via stofdrift, zie 1)
12341	GAUCHO TUINBOUW	Bayer CropScience B.V.	01/01/2014	imidacloprid 70%	Zaadcoating van sla, andijvie, kolen, prei.	Ja, voor de UG in oosterse bladkool en sla. Subletale effecten zijn ook meegenomen. Dekt waarschijnlijk alle gewassen.	Ja, kleine verduidelijking nodig. De beoordeling kan iets uitgebreider opgeschreven worden, maar conclusie zal niet wijzigen.	Nee.

12679	ACTARA	Syngenta Crop Protection B.V.	01/11/2018	thiamethoxam 25%	Gewasbehandeling in aardappelen, bedekte teelt van knolbolbloemgewassen, onbedekte en bedekte teelt van bloemisterij- en boomkwekerij gewassen en vaste planten; Grondbehandeling van aardappelen.	Ja, voor een recente WGGAG. Maar: vanwege systemische werking zou toepassen vóór de bloei wel tot blootstelling tijdens de bloei kunnen leiden. Hierover wordt nu niets gezegd.	Ja. Vanwege syst werking zou toepassen voor de bloei wel tot blootstelling tijdens de bloei kunnen leiden. Hierover wordt nu niets gezegd. Bovendien extra studies meenemen, zie 12913N.	Dit middel is gevaarlijk voor bijen en hommels. Om de bijen en andere bestuivende insecten te beschermen mag u dit product niet gebruiken op in bloei staande gewassen of op niet-bloeiende gewassen wanneer deze actief bezocht worden door bijen en hommels. Gebruik is wel toegestaan op bloeiende planten in de kas mits er geen bijen of hommels in de kas actief naar voedsel zoeken. Gebruik dit product niet wanneer bloeiende onkruid aanwezig zijn. Verwijder onkruid voordat het bloeit. Voorkom dat bijen en andere bestuivende insecten de kas binnenkomen door bijvoorbeeld alle openingen met insectengaas af te sluiten.
12913	CRUISER 350 FS	Syngenta Crop Protection B.V.	31/01/2017	thiamethoxam 350G/L	Zaadcoating in mais, erwten, peulen, kapucijners.	Ja, zeer recent beoordeeld (2011). Maar er zijn voor thiamethoxam inmiddels nog extra studies geleverd, voor een ander middel. Deze moeten nu voor alle thiamethoxammidelen meegenomen worden.	Ja, extra studies meenemen.	Ja, zin ter voorkoming van risico via stofdrift, zie 2)
12863	CRUISER SB	Syngenta Crop Protection B.V.	01/06/2011	thiamethoxam 600G/L	Zaadcoating in bieten.	Nee.	Ja.	Nee.

12852	CRUISER 70 WS	Syngenta Crop Protection B.V.	01/01/2021	thiamethoxa m 70%	Zaadcoating in sla en andijvie.	Ja, zeer recent beoordeeld (2011). Maar er zijn voor thiamethoxam inmiddels nog extra studies geleverd, voor een ander middel. Deze moeten nu voor alle thiamethoxammidde len meegenomen worden.	Ja, zeer recent beoordeeld (2011). Maar er zijn voor thiamethoxam inmiddels nog extra studies geleverd, voor een ander middel. Deze moeten nu voor alle thiamethoxammi ddelen meegenomen worden.	Nee.
11547	IMEX- IMIDACL OPRID	R. van Wesemae I B.V.	31/01/2014	imidacloprid 70%	Gewasbehandeling in appel en peer, vruchtgroenten onder glas, bloemisterijgewassen buiten en onder glas, bloembol- en bloemknol, boomkwekerij en vaste planten. Bijzinnig op WG.	Paralleltoelating van Admire 11483.	Nee, is paralleltoelating van Admire.	Zie Admire.
13363	KOHINOR 70 WG	Makhteshi m-Agan Holland B.V.	31/01/2014	imidacloprid 70%	Gewasbehandeling in appel en peer, vruchtgroenten onder glas, bloemisterijgewassen buiten en onder glas, bloembol- en bloemknol, boomkwekerij en vaste planten. Bijzinnig op WG.	Paralleltoelating van Admire 11483.	Nee, is paralleltoelating van Admire.	Zie Admire.

1)

Behandeld zaad mag bij het opzakken geen hoger stofgehalte hebben dan 0,75 g stof per 100.000 zaden (volgens de Heubach-methode).

Om de bijen te beschermen moet blootstelling via stofdrift geminimaliseerd worden. Om dit te bereiken dienen bij het uitzaaien van het behandelde zaad specifieke instructies gevolgd te worden die vermeld staan op de zakken behandeld zaad.

Het volgende moet worden vermeld op de zakken met behandeld zaad:

'Voor het zaaien

Breng bij het vullen het eventueel aanwezige stof onderin de zaaizaadzak niet over in de zaaimachine.

Bij het zaaien

Draag geschikte handschoenen bij hanteren van behandeld zaaizaad.

Zaai geen behandeld zaad bij sterke wind en zaai de aanbevolen hoeveelheid zaaizaad.

Wanneer een pneumatische zaaimachine wordt gebruikt, moet de luchtstroom met eventueel daarin aanwezig stof van behandeld zaad naar het grondoppervlak of in de grond worden gericht via zogenaamde deflectoren.'

2)

Voor de toepassing in snijmaïs en korrelmaïs geldt:

Behandeld zaad mag bij het opzakken geen hoger stofgehalte hebben dan 0,75 g stof per 100.000 zaden (volgens de Heubach-methode).

Voor de toepassing in landbouwerwten, doperwten, peulen, asperge-erwten, kapucijners en suikererwten geldt:

Behandeld zaad mag bij het opzakken geen hoger stofgehalte hebben dan 0,1 g stof per 100 kg zaden (volgens de Heubach-methode).

Om de bijen te beschermen moet blootstelling via stofdrift geminimaliseerd worden. Om dit te bereiken dienen bij het uitzaaien van het behandelde maïszaad specifieke instructies gevolgd te worden die vermeld staan op de zakken behandeld maïszaad.

Het volgende moet worden vermeld op de zakken met behandeld maïszaad:

Voor het zaaien

Breng bij het vullen het eventueel aanwezige stof onderin de zaaizaadzak niet over in de zaaimachine.

Bij het zaaien

Zaai geen behandeld zaad bij sterke wind en zaai de aanbevolen hoeveelheid zaaizaad.

Wanneer een pneumatische zaaimachine wordt gebruikt, moet de luchtstroom met eventueel daarin aanwezig stof van behandeld zaad naar het grondoppervlak of in de grond worden gericht via zogenaamde deflectoren.

2) Gewasbeschermingsmiddelen: Niet-professioneel gebruik (grijs = afgeleide/parallel toelatingen)

toelatingnr	middelnaam	toelatinghouder	Expiratiedatum	werkzame stof(fen)	Toepassing(en)	Beoordeling bijen obv definitieve LoE?	Herbeoordeling nu noodzakelijk?	Bijzin op WG?
11998	ADMIRE N PIN	Bayer CropScience B.V.	31/01/2014	imidacloprid 2,5%	Plantenstaafje. Sierplanten in potten en bakken.	Nee.	Ja, zeer oude beoordeling. Restrictiezin voor particuliere toepasser is niet toereikend.	Dit middel is gevaarlijk voor bijen en hommels. Niet toegestaan is toepassing in bloeiende gewassen of in gewassen wanneer deze actief bezocht worden door bijen of hommels. Niet toegestaan is toepassing wanneer bloeiende onkruiden aanwezig zijn.
12115	PROVADO GARDEN	Bayer CropScience B.V.	31/01/2014	imidacloprid 5%	Gewasbehandeling in siergewassen en appels en peren of particuliere boomgaard, en aangietbehandeling in gazon.	Nee.	Ja, zeer oude beoordeling. Restrictiezin voor particuliere toepasser is niet toereikend.	Gevaarlijk voor bijen en hommels. Om de bijen en hommels te beschermen mag u dit product niet gebruiken op in bloei staande gewassen. Gebruik dit product niet op plaatsen waar bijen en hommels actief naar voedsel zoeken. Gebruik dit product niet in de buurt van in bloei staand onkruid. Verwijder onkruid voordat het bloeit.
13215	AXORIS QUICK-GRAN	Compo Benelux N.V.	31/01/2014	thiamethoxam 12,00G/KG	Granulaat voor in potten en bakken van sierplanten binnenshuis.	Ja. De buitentoepassing is beoordeeld maar verboden ivm bijenrisico.	Nee, geen blootstelling bijen want het mag alleen binnen. (Wel is de vraag: letten particulieren daar wel op?)	Nee.
13216	AXORIS QUICK-STICKS	Compo Benelux N.V.	31/01/2014	thiamethoxam 12,00G/KG	Pin voor in potten en bakken van sierplanten binnenshuis.	Ja. De buitentoepassing is beoordeeld maar verboden ivm bijenrisico.	Nee, geen blootstelling bijen want het mag alleen binnen. (Wel is de vraag: letten particulieren daar wel op?)	Nee.

12219	POKON PLANTST ICK	Pokon Nederland B.V.	31/01/201 4	imidacloprid 2,5%	Sierplanten in potten en bakken. Restrictie: bijenzin (niet op bloeiende planten etc).	Afgeleide.	Nee, afgeleide van Admire N Pin.	Zie moedertoelating.
12945	ADMIRE N	Bayer CropScien ce B.V.	31/01/201 4	imidacloprid 5%	Gewasbehandel ing in siergewassen en appels en peren of particuliere boomgaard. Bijenrestrictiezin op etiket.	Afgeleide.	Nee, afgeleide van Provado Garden.	Zie moedertoelating
12919	GAZON- INSECT	Bayer CropScien ce B.V.	31/01/201 4	imidacloprid 5%	Aangietbehande ling in gazon. Bijenrestrictie op etiket.	Afgeleide.	Nee, afgeleide van Provado Garden.	Zie moedertoelating

3) Biociden: Professioneel gebruik (grijs = afgeleide/parallel toelatingen)

toela-tingnr	middel-naam	toelating-houder	Expiratie-datum	werkzame stof(fen)	Toepassing(en)	Beoordeling bijen obv definitieve LoE?	Herbeoordeling nu noodzakelijk?	Bijenzin op WG?
13074	MAXFOR CE QUANTU M	Bayer CropScience B.V.	01/07/2017	imidacloprid 0,31G/KG	Tegen mieren. Gel (visceuze druppels) die je met een pistool binnen of buiten, in nesten of op looppaden moet aanbrengen.	Nee.	Ja. De buitentoepassing van de gel is niet meegenomen, die moet herzien worden.	Nee.
13160	LURECT RON FLYBAIT	Denka Registrations B.V.	01/03/2019	imidacloprid 0,5%	Tegen vliegen. Korrels die je moet oplossen en dan op de muur etc smeert. In dierverblijfplaatsen.	Nee.	Ja. Blootstelling kan optreden omdat mest uit behandelde stallen nadien op akker- of grasland wordt uitgereden. Dit is in Nederland niet maar in het Europese dossier wel beoordeeld. Moet ook voor de Nederlandse middelen opgeschreven worden. Het risico lijkt acceptabel obv snelle check.	Nee.
12665	QUICK BAYT	Bayer CropScience B.V.	01/02/2015	imidacloprid 0,5%	Tegen vliegen. Korrels die je moet oplossen en dan op de muur etc smeert. In dierverblijfplaatsen.	Nee.	Ja. Blootstelling kan optreden omdat mest uit behandelde stallen nadien op akker- of grasland wordt uitgereden. Dit is in Nederland niet maar in het Europese dossier wel beoordeeld. Moet ook voor de Nederlandse middelen opgeschreven worden. Het risico lijkt acceptabel obv snelle check.	Nee.
13116	QUICK BAYT SPRAY	Bayer CropScience B.V.	01/10/2018	imidacloprid 10%	Tegen vliegen. Middel verspuiten op oppervlakten waar vliegen vaak zitten. Dierverblijfplaatsen en opslagplaatsen.	Nee.	Ja. Blootstelling kan optreden omdat mest uit behandelde stallen nadien op akker- of grasland wordt uitgereden. Dit is in Nederland niet maar in het Europese dossier wel beoordeeld. Moet ook voor de Nederlandse middelen opgeschreven worden. Het risico lijkt acceptabel obv snelle check.	Nee.

13399	AGITA 10 WG	Novartis Consumer Health B.V.	01/12/2020	thiamethoxa m 10%	Tegen vliegen. Korrels die je moet oplossen en dan op de muur etc smeert. In dierverblijfplaatsen.	Nee.	Ja. Blootstelling kan optreden omdat mest uit behandelde stallen nadien op akker- of grasland wordt uitgereden. Dit is in Nederland niet maar in het Europese dossier van imidacloprid wel beoordeeld. Moet ook voor de Nederlandse middelen opgeschreven worden.	Nee.
13063	AMOS FLY FINISH	Bayer CropScience B.V.	01/02/2015	imidacloprid 0,5%	Tegen vliegen. Korrels die je moet oplossen en dan op de muur etc smeert. In dierverblijfplaatsen.	Nee.	Zie 13160.	Nee.
13173	MS VB-08	Bayer CropScience B.V.	01/10/2018	imidacloprid 10%	Tegen vliegen. Middel verspuiten op oppervlakten waar vliegen vaak zitten.	Nee.	Zie 13160.	Nee.